

# Kiválóságok az Eszterházy Károly Egyetemen – ÚNKP ösztöndíjasaink eredményei

2018. május 3.

Eger



EMBERI ERŐFORRÁSOK  
MINISZTERIUMA



A konferencia célja az Eszterházy Károly Egyetem Új Nemzeti Kiválóság Program keretében ösztöndíjat nyert hallgatóinak, doktorjelöltjeinek, illetve fiatal oktatóinak és kutatóinak bemutatkozása, eredményeik bemutatása, megvitatása.

A konferencia helye: Eszterházy Károly Egyetem, Eger, Líceum A. 112 és A. 213 termek

Ideje: 2018. május 3. 9:00 – 14:00

Tervezett program:

9:00 Megnyitó (A. 112)

- Köszöntő - Juhász Tibor, mb. rektorhelyettes, intézményi ÚNKP koordinátor
- Plenáris előadás - Faa Balázs, főiskolai docens és Rudics Mónika Tervezőgrafikus művész MA hallgató: Az Eszterházy Univerzum tanulságai

9:45 Az ösztöndíjasok eladásai két párhuzamos szekcióban

- I. szekció (A. 112)
  - Szűcs Péter: Az inváziós *Campylopus introflexus* (Hedw.) Brid. lombosmoha aktuális hazai elterjedése és aljzati preferenciája és inváziós potenciálját meghatározó főbb fiziológiai sajátosságai
  - Zsólyom Dominika: Mohadiverzitás vizsgálatok Balaton községben
  - Tóth Boglárka: Farmakológiailag ígéretes 4 hazai mohafaj in vitro mikroszaporítása
  - Koleszár Gergő: Hínárnövények közötti kölcsönhatások vizsgálata élővizeink minőségének javításáért
  - Győrössy Dorottya: A kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*) és a kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*) bioakusztikai vizsgálata
  - Szabadi Kriszta Lilla: Erdőlakó denevérek előfordulási sajátosságai az Északi-középhegységben
  - Sosovicska Bernadett: A magyar szöcskeegér (*Sicista trizona trizona*) hazai maradványpopulációinak kutatása bagolyköpet-analízis segítségével
- II. szekció (A. 213)
  - Kriegl Zsófia: Kreatív szerepértelmezés a pedagógusjelöltek metaforáiban
  - Orbán Ágnes: A konformitás vizsgálata 10-12 éves gyermekek esetében
  - Oraveczi Adrienn: Hazai és nemzetközi helyzetfeltárás az integráció és inklúzió témakörében, különös tekintettel a cerebrális parézissel élők helyzetére
  - Fülep Ádám: A magyar könyvtárosképzés kialakulása és változásai a 20. század második felében
  - Nagyné Klujber Márta: A gyermekekkel végzett tanulási tevékenységet befolyásoló nézetek feltárásának eszközei
  - Erdélyi Balázs: Puli: Probléma specifikus OMT szolver
  - Wiersumné Dr. Gyöngyösi Erika: Logika alapú tananyagfejlesztés: a szituációs játékok módszertana

11:15 Kávészünet

11:30 Az ösztöndíjasok eladásai két párhuzamos szekcióban

- I. szekció (A. 112)
  - Kozák Anita: Munkaerő-piaci trendek és HR válaszok: Az emberi erőforrás gazdálkodás terén jelentkező kihívásokra tett intézkedések hatékonyságának vizsgálata az Észak-magyarországi és az Észak-alföldi régió vállalkozásainak körében
  - Csugány Julianna: A humán tőke és a pénzügyi intézmények technológiai fejlődésben betöltött szerepének vizsgálata
  - Sönperger Richárd: A szervezeti kultúra és az önértékelés kapcsolata
  - Vágási Zsolt Bertalan: A technológiai fejlődés hatása a munkaszervezésre - A Bosch vállalat példáján keresztül
  - Magyar Péter: A vezetői magatartás és a szervezeti kultúra összefüggése
  - Nagyné Demeter Dóra: Családi gazdaságok helye az termelési struktúrában
  - Balogh Szabolcs: Települések környezetének bolygatottsága Észak-Magyarországi mintaterületeken
- II. szekció (A. 213)
  - Borbély Zoltán: Felekezetszervezés és politikai érdekérvényesítés Felső-Magyarországon a 17. század első felében
  - Fábrián Máté: Karrierépítési lehetőségek a két világháború közötti Magyarországon
  - Bajcsi Ildikó: A történeti Magyarország felbomlásának belső okai. Cseh-szlovák egységmozgalom és szeparatizmus
  - Gergely Dorothy Loretta: Amerikai („látszat”) demokrácia? – Az Amerikai Egyesült Államok demokratikus államberendezkedésének működése napjainkban
  - Bodor Viktória: Múltidézés Kosztolányi Dezső és Tóth Árpád verseiben
  - Fodor Éva: A tanösvények és kiadványaik tervezésének pedagógiai vonatkozásai
  - Sós Ildikó: Fabula - Művészet és terápia

13:30 Ebéd

## Az előadások kivonatai

### *A történeti Magyarország felbomlásának belső okai. Cseh-szlovák egységmozgalom és szeparatizmus*

*Bajcsi Ildikó*

*doktorjelölt, Történelemtudományi Doktori Iskola*

Doktori disszertációm a két világháború közötti csehszlovákiai magyar sarlós nemzedék megszerveződésével foglalkozik. A mozgalom olyan első generációs értelmiségiekből rekrutálódott, akik bár a trianoni Magyarországon születtek, jórészt Csehszlovákiában szocializálódtak. Életútjukban az egyik legfontosabb identitásformáló tényezőt a történeti Magyarország felbomlása jelentette. A történeti Magyarország felbomlásának egyik legbonyolultabb, egyben pedig legérzékenyebb kérdéskörét a nemzetiségi szeparatista törekvések jelentették. Ennek újszerű vizsgálata azért is fontos, hiszen az ukrán, román, szerb, horvát, szlovák és cseh historiográfián belül megjelent munkák jó része a nemzetiségi függetlenségi harcként tekint e kérdésre. Ugyanakkor a magyar történetíráson belül sem kap hangsúlyt a nemzetiségi társadalmak belső szerveződéseinek kérdése, kapcsolatrendszer, ezzel együtt szeparatista törekvések okai és következményei. A kutatás célja tehát azoknak a nemzetiségi szeparatista törekvéseknek és szerveződéseknek a vizsgálata, melyek a történeti Magyarország felbomlásának fontos okát képezték. Ezen belül a kutatás a cseh-szlovák szeparatista törekvésekre koncentrál. A kutatás első része a magyar, valamint a cseh-szlovák historiográfián belül jelen lévő nézőpontokat vizsgálja a megjelent szekundér szakirodalom alapján. A második rész a prágai Külügyminisztériumi Levéltár Párizsi Levéltárának anyagaira támaszkodva azokat a csehszlovák nemzetépítő törekvéseket elemezte, melyek nagyban hozzájárultak a trianoni határok kialakításához és a csehszlovák multietnikus nemzetállam létrejöttéhez. A kutatás utolsó része az „államalapító” T. G. Masaryk szerepével foglalkozott, aki a cseh-szlovák emigráció főszereplője volt. Az első csehszlovák köztársasági elnöknek – akinek az első generációs kisebbségi magyarság körében is kultusza volt – a nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontját, annak változását vizsgálta az emigrációs tevékenysége alatt, majd Csehszlovákia megalakulását követően.

### *Települések környezetének bolygatottsága Észak-Magyarországi mintaterületeken*

*Balogh Szabolcs*

*Geográfus/Régiómenedzser MSc, II. évfolyam*

Kutatásom témája a különböző tájtypusok összehasonlító elemzése volt, amelyeket az Észak-Magyarországi mintaterületeim települési szintjén végeztem el. Témámhoz az eddig elért kutatásaim szolgáltak alapul, amelyek során kiderült, hogy a témakör teljes mértékű feldolgozásához további módszerek elsajátítása szükség. Ahhoz, hogy az emberi befolyásoltság mértékét a különböző módon érintett tájtypusoknak megfelelően össze tudjuk hasonlítani, szükségünk volt további mutatók bevonására, kiszámítására. Az antropogén tájformálás idő- és térbeli változásainak felmérése napjainkban különösen fontosnak látszik a tájhasználati veszélyek felismerése, valamint a jövőbeni térbeli folyamatok tervezése szempontjából. Ehhez a tájökölógiai, geomorfológiai módszereket a modern térinformatikai

eszköztárba ágyazva használtam fel. Céлом, egy olyan univerzális mutató megalkotása volt, amely segítségével az elmúlt 250 évre visszamenőleg a különböző antropogén hatásokkal érintett típusúak tájminősítő jellemzői kategorizálhatom. Kutatásom során az általam elkészített ABI (Antropogén Befolyásoltsági Index) modell segítségével sikerült elérnem a célomat. Végül a kiszámított térinformatikai adatokat alapján megkaptam a különböző antropogén hatásokkal érintett típusúak tájminősítő jellemzőit 2 évszázadra visszamenőleg a mintaterületeimre. A meglévő adatok összehasonlító elemzésével pedig a bolygatottság nagyságára következtettem.

### *Múltidézés Kosztolányi Dezső és Tóth Árpád verseiben*

*Bodor Viktória*

*magyartanár, angol nyelv és kultúra tanára MA, III. évfolyam*

Az előadásomban két neves, 20. századi költő alkotásait vizsgálom, akik jelentősen meghatározták a korszak irodalmát, sőt a későbbi korok szerzőire is inspiráló hatással voltak. Amellett, hogy egészen a mai napig érezni hatásukat, hiszen kortárs költők is szívesen nyúlnak vissza hozzájuk, a szakirodalmi feldolgozottságuk is kielégítő. Ennek ellenére épp az emlékezés nyelvi konstrukciói jelentenek olyan lehetőségeket, ahol alaposabb vizsgálódások (főként az újabb elméleti és irodalomelméleti kérdések nyomán) még szükségesek lehetnek. Céлом feltárni Kosztolányi Dezső és Tóth Árpád költészetében hogyan, mi módon jelenik meg az emlékezés, a múlt alakításának nyelvi tapasztalata. Kosztolányinál főképp a gyermekkor, míg Tóth Árpád verseiben az emlékezet különféle formációi kerülnek középpontba. Kosztolányi Dezsőről szóló szakirodalmak rendkívül széles sprektumban állnak az olvasók elé, sokféle elemzési lehetőséget felkínálnak, mind prózai, mind a lírai alkotásait vizsgálva. Előadásomban egy új nézőpontot szeretnék megvilágítani, mely nemcsak az egyes versek elemzését és korszakbeli kategorizációját teszi lehetővé, de újfajta megközelítésben tárgyalják A szegény kisgyermek panaszi c. kötet verseit, ahol a halál és a gyermekkor ütköztetése, a gyermeki és a felnőttlét különböző látószögei kerülnek előtérbe. A másik kiemelkedő szerző, Tóth Árpád költészete abban is érdekességet mutat, hogy a szakirodalom csaknem elfelejtette költészetét. Kutatásaim során nehézséget okozott, hogy életművét nagyon kevesen dolgozták fel, munkásságáról szóló szakirodalmak csekély számúak. Tóth Árpád költészete új kutatási teret nyitott meg vizsgálódási körömben, melyben szintén az emlékezés alakzatait vizsgálom, de más szemszögből. Itt elsősorban a szöveg általi emlékezés, a régi idők emléke, és a természeti képekben rejlő múltidézés tanulmányozom. Az előadásomban szeretnék átfogó képet adni a kutatásomban feltárt összefüggésekről, arról, hogy Kosztolányi Dezső költészetében a gyermekkor és a halál, míg Tóth Árpád munkásságában a természeti képek, és korábbi elődök megidézése révén kerül centrális szerephez az emlékezés motívuma.

## *Felekezetszervezés és politikai érdekérvényesítés Felső-Magyarországon a 17. század első felében*

*Borbély Zoltán*

*Adjunktus*

*Történelemtudományi Intézet*

Az ösztöndíj által támogatott öt hónapban a 17. századi Magyar Királyság északkeleti, a korszakban Felső-Magyarországnak nevezett régiójának társadalmi, politikai és felekezeti kérdéseit vizsgáltam, a Homonnai Drugeth család széleskörű társadalomtörténeti elemzése révén. Ennek módszertani alapjait a nemzetközi, elsősorban osztrák, cseh és német nemesség-történeti munkák szolgáltatták, amelyek a Habsburg Monarchia államainak rendiségét egységes szempontok szerint vizsgálják közel két évtizede. Ennek az összehangolt kutatásnak az alapját a központi hatalom és a rendiség viszonyrendszerének jellemzése jelenti, amely számos aspektusból vizsgálható. Ezek közül a kutatásaimhoz a politikai érdekérvényesítés helyi lehetőségeinek elemzését, manapság népszerű fordulattal élve a hatalomgyakorlás mikrotörténetét igyekeztem alkalmazni, amely egy közigazgatástörténeti – és ehhez kapcsolódó prozopográfiai- vizsgálattal párosult. A másik fontos vizsgálati terület a felekezetség irányából közelíti meg a témát. A konfessziók és a felekezetszerveződés szintén egy kiemelt terepe az említett nemzetközi kutatási együttműködésnek. A német történetírásban előszeretettel alkalmazott konfesszionális modellt a Habsburg Monarchia államaira ugyan nem lehet alkalmazni, de a paradigma felvetései által a felekezetszerveződés társadalom –és művelődéstörténeti vonatkozásait egységes szempontok alapján lehet kutatni és a hatásait összehasonlítni. A kutatásaimban a Thomas Winkelbauer által a gyakorlatban is alkalmazott nemesi konfesszionális (Adelskonfessionalisierung) szempontrendszerét igyekeztem alkalmazni.

## *A humán tőke és a pénzügyi intézmények technológiai fejlődésben betöltött szerepének vizsgálata*

*Csugány Julianna*

*adjunktus, GTK Gazdaságtudományi Intézet*

A gazdaságban végbemenő technológiai változásokat az új tudás létrehozása és gyakorlati alkalmazása teszi lehetővé, melyhez elengedhetetlen a kutatás-fejlesztési tevékenység finanszírozási háttérének biztosítása. Jelen kutatás a technológiai fejlődés országspecifikus technológiai-intézményi környezetének elemei közül a humán tőkéhez és a pénzügyi intézményekhez kötődő részterületek részletesebb vizsgálatát tűzte ki célul, annak érdekében, hogy rávilágítson az innováció- és imitáció-vezérelt gazdaságok közötti technológiai rés okaira, mely alapjául szolgálhat a technológiai felzárkózást célzó stratégiák megalkotásához. A technológiai fejlődés értelmezhető a tudásfelhalmozás sajátos formájaként is, melynek megvalósulásában az országok humán erőforrásbeli adottságai kulcsfontosságú szerepet töltenek be. Az emberi erőforrás technológiai fejlődéshez való hozzájárulása közelíthető mennyiségi, azaz a népességhez kapcsolódóan a munkakinálat oldaláról, illetve minőségi aspektusban is, mely a humán tőke jellemzőit helyezi a középpontba. A kutatás során előbb a humán tőke mérési alternatívái kerültek áttekintésre, majd a komplex innovációs mérőszámok humán erőforráshoz köthető mutatóit elemeztem részletesen. A humán területhez kapcsolódó nem parametrikus és többváltozós statisztikai módszerekkel elvégzett empirikus kutatás fő eredménye az, hogy az iskolában töltött idő, mint metrikus változó és a PISA teszt által mért minőségi jellemzők determinálják leginkább

az országok humán feltételrendszerét. A humán tőke mellett az országok pénzpiacainak jellemzői is jelentősen befolyásolják a technológiai fejlődés realizálódását. A finanszírozhatóság érdekében a ráfordítások mellett, a hosszú távú és bizonytalan megtérülés miatt a kiszámíthatóság és a bizalom is egyre fontosabbá válik a pénzpiacokon. Az innováció-vezérelt gazdaságokban dominál a piaci alapú finanszírozás, fejlettebbek a tőkepiacok, s a magasabb bizalom miatt nagyobb a kockázatvállalás is. Ezzel szemben az imitáció-vezérelt gazdaságok inkább az ún. porosz utas megoldásokat preferálják, így a kevésbé kockázatos hitelezés elterjedtebb az innovációk finanszírozásánál is, mely azonban kevésbé illeszkedik az újító tevékenység kiszámíthatatlan kimeneteléhez. A pénzügyi intézményekhez kapcsolódóan további kutatási irányként kirajzolódik a pénzügyi kultúra és a pénzügyi-technológiai forradalom hatásainak vizsgálata is. A pénzpiac informális elemeinek elemzése hozzájárulhat a különböző innovációs teljesítménycsoportok eltérő technológiai fejlődési pályájának további megértéséhez.

### *Puli: Probléma specifikus OMT szolver*

*Erdélyi Balázs*

*Programtervező informatikus BSc, III. évfolyam*

Korábbi kísérleteinkben a Wireless Sensor Networks (WSN-ek) optimalizálási megoldásainak számos aspektusát vizsgáltuk OMT szolverekkel. A kísérleteink során használt szolverek egyike sem bizonyult hatásosnak a gyakorlatban használt méretű WSN-khez. Ez különösen akkor igaz, ha további megbízhatósági és biztonsági korlátokat is vizsgálunk. Későbbiekben vizsgáltuk, hogyan lehetne felgyorsítani az OMT megoldási folyamatot, figyelembe véve a rendszer egyes erőforrásait és regressziós elemzést alkalmazva a WSN-ek erőforrás értékeihez. Például a WSN-ekben a szenzorok akkumulátoraiban lévő elektromos töltés olyan erőforrásnak tekinthető, amelyek a hálózat maximális élettartamához közelítenek. Egy másik példa a hátizsák probléma, ahol a hátizsákban lévő maradék hely ilyen erőforrásként felhasználható. Megmutatjuk, hogyan integráljuk ezt az ötletet az OMT-keretrendszerben a keresési algoritmusokba, valamint egy új OMT-megoldót fejlesztettünk Puli néven. Kezdeti futtatások már történtek a Puli-val a WSN-re és a hátizsákra vonatkozó referenciaértékekkel, amelyek jelentősen javítják a megoldott esetek számát, valamint a számítási időt a meglévő megoldókhoz képest. Továbbá azt mutatjuk be, hogy jelentős javulást lehet elérni az úgynevezett monoton problémákkal, mint például a WSN optimalizálással, amelyre Puli pontosabb állításokat fogalmazhat meg. Bemutatjuk a Puli-t, mint egy folyamatban lévő prototípust, amelyet hamarosan egy hivatalos kiadásra tervezünk, amit nyilvánosan hozzáférhetővé szeretnénk tenni.

### *Karrierépítési lehetőségek a két világháború közötti Magyarországon*

*Fábián Máté*

*tanársegéd, BTK Történelemtudományi Intézet*

Az előadás során az ösztöndíjas időszakban folytatott kutatómunka eredményeit tervezem prezentálni. A kutatás célja az volt, hogy egy konkrét személy életpályáján keresztül megvizsgáljam milyen karrierépítési lehetőségek léteztek a két világháború közötti Magyarországon. Véleményem szerint Borbély-Maczky Emil alkalmas arra, hogy a célkitűzésemet megvalósítsam. A Maczky-család több tagja is Heves vármegye tisztviselője volt. Édesapja a dualista időszakban végigjárta a közigazgatási ranglétrát: segédszolgabíró, szolgabíró, főszolgabíró volt, később főjegyzőként és országgyűlési képviselőként is

tevékenykedett. Emellett testvérei is hamar a vármegye szolgálatába szegődtek. Borbély-Maczkó ezzel szemben szakított a családi hagyományokkal, 15 évesen Nagyváradra került hadapródiskolába. 1907-ben huszárhadnaggyá, 1913-ban huszárfőhadnaggyá, 1916-ban huszárszászadossá avatták. Az első világháborúban főként a keleti fronton látott el szolgálatot, számtalan kitüntetéset kapott, a húszas évek végén vitézi címmel is jutalmazták. Lehetősége volt arra, hogy jelentősebb katonai életpályát járjon be, ehelyett 1918-ban nyugdíjazását kérte és követve a családi hagyományokat köztisztviselőnek állt. Volt egyebek mellett országgyűlési képviselője kisebb és nagyobb választókerületnek is, másfél évtizedig főispánja az egyik legnagyobb vármegyének, országmozgósítási kormánybiztos, a MOVE elnöke. Céлом az volt, hogy megvizsgáljam, hogyan és miért nyíltak meg ezen lehetőségek számára, valamint választ találok arra, hogy egy tehetséges, sokra hivatott katona miért választott egy olyan hivatást és életpályát, amely számára teljesen ismeretlen volt.

### *A tanösvények és kiadványaik tervezésének pedagógiai vonatkozásai*

*Fodor Éva*

*tanársegéd, TTK Sporttudományi Intézet*

A tanösvények a környezeti nevelés, valamint a szabadidő minőségi eltöltésének hasznos és kedvelt színterei: bejárásuk hozzájárul a látogatók környezeti szemléletének formálásához, illetve szellemi és fizikai rekreációjához. A tanösvények tervezése komplex és transzdiszciplináris feladat, mely során több különféle tudományterületen dolgozó szakember együttműködésére van szükség. Annak érdekében, hogy a tanösvény az előzetesen megfogalmazott céloknak és igényeknek megfelelően kerüljön kialakításra vagy átalakításra, a tervezés minden lépése során érdemes figyelembe venni az azokat érintő pedagógiai vonatkozásokat. A tanösvények kiadványainak tervezésében szintén fontos a rájuk vonatkozó pedagógiai szempontok érvényesülése, hiszen a vezető és foglalkoztató füzetek készítésében kiemelten hangsúlyos az adott célcsoport életkorának, képességeinek és igényeinek ismerete. Az előadás a fent említett szempontoknak megfelelően mutatja be a Szarvaskői tanösvény átalakításának és felújításának, illetve az ehhez kapcsolódó, különféle korosztályok számára készített vezető és foglalkoztató füzetek tervezésének munkálatait.



## *A magyar könyvtárosképzés kialakulása és változásai a 20. század második felében*

Fülep Ádám

*PhD hallgató, Neveléstudományi Doktori Iskola, III. évfolyam*

Előadásomban az ÚNKP-17-3-as pályázata keretében végzett, s az Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskolájában 2015-ben elkezdett doktori tanulmányaimhoz kapcsolódó kutatómunkámat, és annak az ösztöndíjas időszak alatt elért eddigi és várható eredményeit szeretném bemutatni. Az előadásomban a magyarországi könyvtárosképzés kialakulását, történetét, s a 20. század közepétől kezdődő kibontakozását és intézményesülését szeretném vizsgálni és bemutatni a támogatás segítségével összegyűjtött és feldolgozott elsődleges és másodlagos, elsősorban kéziratári és már publikált források felhasználásával. Az elsődleges dokumentumokra irányuló kutatásaimat az Országos Széchényi Könyvtár és a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Kézirattárában, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában végeztem, amelyek mellett a téma szempontjából releváns és megjelent alapvető, könyvtár-, képzés- és neveléstörténeti szakirodalmakból dolgozom. A magyarországi felsőoktatási könyvtárosképzés 1949-től számítható elindulásának és fejlődésének a történetéről már az azt követő időkben születtek összefoglalások, azonban ezek a munkák a legfrissebbek mellett is leginkább a képzés egyes korszakaira vagy intézményeire koncentrálnak. A hazai könyvtáros szakképzés kezdeteitől egy egészen napjainkig tartó történeti, művelődés- és neveléstörténeti áttekintés tehát egy fontos és új mérföldkövet jelenthetne a szakma számára.

## *Amerikai („látszat”) demokrácia? – Az Amerikai Egyesült Államok demokratikus államberendezkedésének működése napjainkban*

Gergely Dorothy Loretta

*Nemzetközi tanulmányok BA, III.évfolyam*

Kutatásom tárgyául az amerikai demokrácia működésének kritikai elemzését választottam. Fontosnak tartom, hogy világunk egyik legfontosabb értékére, a demokráciára nagy hangsúlyt fektessünk, továbbá, hogy figyelemmel kövessük a világ egyik nagyhatalma, Amerika politikai rendszerének működését. Tanulmányom célja, hogy átfogó képet adjak a világpolitika jelenleg legnagyobb alakítójának, terveinek és döntéseinek háttéréről, illetve, hogy az állam főbb intézkedéseit demokratikus úton hozza-e meg, ugyanis mindez hatással van mindennapjainkra. Dolgozatomban választ kívántam találni azokra a kérdésekre is, hogy az Amerikában működő választási rendszer képes-e kellőképpen tükrözni a választók tényleges akaratát, valamint, hogy az amerikai elnök túl nagy hatalommal rendelkezik-e a politikai döntéshozatalban? Az amerikai Freedom House, valamint az Economist Intelligence Unit intézet által kialakított, a demokrácia indexek mérésére szolgáló mutatókat és kategóriákat vettem alapul az amerikai demokrácia vizsgálatnál. Kutatásom eddigi eredményei alátámasztották azt a hipotézisemet, hogy az amerikai választási rendszer nem minden esetben képes a választópolgárok tényleges akaratát érvényre juttatni, valamint az elnök számos olyan jogosítvánnyal rendelkezik, amely a politikai döntéshozatalban túl nagy hatalommal ruházza fel.

## *A kis patkósdenevér (Rhinolophus hipposideros) és a kereknyergű patkósdenevér (Rhinolophus euryale) bioakusztikai vizsgálata*

*Győrössy Dorottya*

*Biológia BSc, III. évfolyam*

A kis- és kereknyergű patkósdenevér védett, illetve fokozottan védett denevérfajaink, európai állományaik több helyen jelentős csökkenést, kipusztulást szenvedtek el, így az e fajokkal kapcsolatos terepi adatgyűjtéseknek fontos természetvédelmi jelentőségük van. A kérdéses két faj akusztikai elkülönítése nem kellően feltárt hazánkban, a külföldi adatok pedig nem alkalmazhatóak a hazai állományokra, mivel e fajok hangrepertoárjai régióként jelentősen eltérhetnek. Az elkülönítésük azért problémás, mert az általuk használt frekvenciatartományok átfednek, melynek mértékét még nem vizsgálták a Kárpát-medencében. A kutatás fő célja a két faj akusztikai alapú elkülönítésének hazai hangadatbázison alapuló kidolgozása. Vizsgáltuk továbbá a hangparaméterek és az egyedek különböző jellegei (ivar, testméret) közötti kapcsolatokat is. A kutatás során hét mintavételi helyen gyűjtöttünk adatokat az Északi-középhegységben. Összesen 141 denevért vizsgáltunk. Az állatok hangjait Pettersson D500X denevérdetektorral rögzítettük. A patkósdenevérekre jellemző FM-CF-FM hangokból közel 7000 CF és FM részt mértünk le. Az egy felvételtől származó hangimpulzusok legnagyobb energiájú harmonikusának CF, valamint az alapharmonikus FM komponenseinek értékeit átlagoltuk, így egyedenként határoztunk meg egy átlagfrekvencia-értéket. A két faj esetében jelentős frekvenciaátfedést találtunk (101,4-105,2 kHz) mely befolyásolja az eddigi akusztikai határozási gyakorlatot. Adataink alapján csak a 101 kHz-nél alacsonyabb frekvenciájú hangokat lehet nagy biztonsággal kereknyergű patkósdenevér-hangokként azonosítani, míg korábban a külföldi szakirodalmak alapján leggyakrabban a 105, illetve a 102,5 kHz-es határértéket alkalmaztuk a Kárpát-medencében. Ezek miatt előfordulhat, hogy téves faunisztikai adatok keletkeztek, holott az akusztikai hanganyagok pontos elemzése sok fontos adatot adhat e fajok ismeretéhez.

## *Hínárnövények közötti kölcsönhatások vizsgálata élővizeink minőségének javításáért*

*Koleszár Gergő*

*Biológiatanár, testnevelő tanár MA, II. évfolyam*

Vizsgálatom célja az volt, hogy laboratóriumi körülmények között feltárjam az úszó és a szubmerz nem gyökerező vízinövények közötti azon kölcsönhatásokat, melyek jelentős szerepet játszanak a vizes élőhelyek vízminőségének és természet közeli állapotának alakulásában. Vizsgálatom során az alábbi kérdésre szerettem volna választ kapni: A szubmerz növények (Ceratophyllum demersum - nem gyökerező szubmerz, Elodea nuttallii - gyökerező szubmerz) és a púpos békalencse (Lemna gibba - úszó emerz) fényért és tápelemekért folyó versengésekor a szubmerz növényzet milyen kulcstényezők (minimumfaktorok) révén gátolhatja az úszó növényzet térhódítását? A kulcstényezőket (minimum faktorokat) tápelem-visszapótlásos kísérlettel vizsgáltam meg a gyökerező szubmerz és az úszó növények közötti, illetve a nem gyökerező szubmerz és az úszó növények közötti versenyben. Kísérletem során a szubmerz (Elodea nuttallii - aprólevelű átokhínár) és szabadon-úszó (Lemna gibba - púpos békalencse) növényeket együtt tenyésztettem. A ko-kultúrákban megmértem a tápelemek mennyiségét a tápoldatban és a békalencsékben. Tápelem-visszapótlásos kísérletekkel megállapítottam, hogy melyik az a

tápelem, amely a kompetíció eredményeként a békalencsék számára minimum faktorrá válik, és azok növekedését akadályozza. Az általam vizsgált kulcstényezők (minimum faktorok) a következők voltak: Nitrogén, foszfor, vas, mangán, illetve a pH. Aprólevelű átokhínár (*Elodea nuttallii*) tápoldatán elő békalencsék (*Lemna gibba*) növekedésében a leginkább limitáló tényezőnek a magas (10,2) pH bizonyult. Majd ezt követte a nitrogén, a foszfor, vas és mangán. Ugyanezt a kísérletet elvégeztük a tócsagaz-békalencse növényekkel is, ahol hasonló eredményeket kaptunk. Az eredmények birtokában megállapítható, hogy az alámerült növények eutróf és hipertróf körülmények között is képesek megállítani az úszó növények invázióját, mivel olyan pH viszonyokat alakítanak ki a vízfelszínen, ami rendkívül kedvezőtlen az úszó növények számára.

*Munkaerő-piaci trendek és HR válaszok: Az emberi erőforrás gazdálkodás terén jelentkező kihívásokra tett intézkedések hatékonyságának vizsgálata az Észak-magyarországi és az Észak-alföldi régió vállalkozásainak körében*

*Dr. Kozák Anita*

*főiskolai docens, GTK Gazdaságtudományi Intézet*

Empirikus vizsgálataink során főként arra kerestük a választ, hogy a szervezetek miként készültek fel a munkaerő-piaci helyzetből adódó kihívásokra és mennyire eredményesek az általuk bevezetett munkaerő-megtartást célzó intézkedések. Kutatásunkba 56, döntően az Észak-magyarországi és Észak-alföldi régióban székhellyel rendelkező vállalkozást vontunk be. A szervezetek HR munkatársával/vezetőjével félig strukturált interjút készítettünk, emellett összesen 1731 munkavállalójuk véleményét kértük ki a kérdőíves megkérdezés módszerével. A félig strukturált interjúk segítségével kapott szervezeti adatok a munkaerő-hiánnyal kapcsolatos tapasztalatokra, a munkavállalók utánpótlásának biztosítása érdekében használt módszerekre és azok hatékonyságára, a bérfejlesztéssel kapcsolatos vállalati politikára és a munkaerő megtartását segítő programokra vonatkoznak. A munkavállalói kérdőív pedig a külföldi munkavállalás múltbeli tapasztalatait és a jövőbeli elképzeléseket, a munkaerő megtartását és motiválását célzó intézkedések hatékonyságát, a munkavégzéssel kapcsolatos elégedettséget és a dolgozói elkötelezettséget mérte fel.

*Kreatív szerepértelmezés a pedagógusjelöltek metaforáiban*

*Kriegel Zsófia*

*tanító BA, IV. évfolyam*

Napjainkban az óvoda és iskola nevelési színterén jelenlévő pedagógus személyes kompetenciái közül prioritást élvez a reflektív gondolkodás és a játékosság. Mind az óvodapedagógusnak, mind a tanítónak olyan korszerű megoldási metódusoknak kell birtokában lennie a tradicionális kompetenciákon kívül, melyek segítik őt az állandó megújulásban, s egyben képessé teszik az újszerű helyzetek innovatív, kreatív megoldására (Varga, 1998). Empirikus kutatásom során kvalitatív módszert, metaforavizsgálatot alkalmaztam. A tanító/óvodapedagógus forrásfogalomra irányuló koncepciókat egy mondatkiegészítés segítségével kívántam feltárni: „A tanító/óvodapedagógus olyan, mint....., mert.....”. A kutatási eszköz választását indokolja, hogy a metaforaalkotás segítségével megközelíthetőbbé válnak a még tudatossá nem vált élmények, a nehezen megfogalmazható nézetek. A vizsgálati alanyok között tanító és óvodapedagógus szakos hallgatók (n=50) szerepelnek. Kutatásom célja, hogy feltárjam a pedagógusjelöltek tanító, illetve óvodapedagógus szerepére vonatkozó nézeteit, s ezáltal betekintést nyerhessek az

általuk képviselt értékekbe, képet kapjak énképükről, önreflexiójukról, valamint a hallgatók nézetei által kirajzolódó XXI. századi pedagógusról.

### *A vezetői magatartás és a szervezeti kultúra összefüggése*

*Magyar Péter*

*Gazdálkodási és menedzsment BA, II. évfolyam*

A célkitűzésem a vezetői magatartások fajtáinak és a szervezeti kultúrák alapos megismerése és a tényezők összefüggéseinek feltárása volt. Az előadásban megpróbálom a vezetés és a szervezet fogalmát is egyszerű hétköznapi módon is ismertetni, a szakirodalmi fogalmakon felül. Bemutatom a legfőbb vezetői magatartásformákat Lewin elmélete alapján. Valamint a szervezeti kultúrákat Quinn-modellje alapján. Ebben a részben kitérek a szervezeti kultúrák fajtáira, valamint azok jellemzőit is bemutatom. Ezután bemutatom a kutatásom alapját, amelyet egy online önkitöltős kérdőív segítségével végeztem. A kérdőív három fő részből tevődik össze, első része a demográfiai kérdések, a második a vezetői magatartásokra jellemzőire kérdez rá, és az utolsó rész a szervezeti kultúra tényezőinek vizsgálatával kapcsolatos kérdéseket tartalmazza. A következő rész a kutatás, illetve az eredmények bemutatása. Négy alapfeltételezést fogalmaztam meg, amelyek a következők:

1. Alapfeltételezés: A kérdőívet kitöltők iskolai végzettsége és beosztásuk között kapcsolat van.
2. Alapfeltételezés: A demokratikus vezetési magatartás és a támogató szervezeti kultúrára között kapcsolat van.
3. Alapfeltételezés: Az Y generáció tagjai főként olyan szervezeteknél végzik tevékenységüket, ahol az innováció orientált kultúra a jellemző.
4. Alapfeltételezés: A vezető beosztásban dolgozók kevésbé kritikusak a vezetői magatartással kapcsolatos kérdéssorhoz.

Ezeket részletesen bemutatom, valamint számításokkal igazoltan elemzem és kiértékelem az eredményeket. Végül a legfőbb eredmények összegzésével zárul az előadás, amelyben három alapfeltételezést az első második és negyedik beigazolódott, a harmadik alapfeltételezés pedig nem. A további célkitűzésem ehhez az alapfeltételezéshez kapcsolódó további vizsgálatok voltak.

### *GIS alapú agroökológiai termőhelyértékelés a Tokaji borvidéken*

*Dr. Nagy Richárd*

*tudományos munkatárs, KFK, InnoRégió Tudásközpont*

A növények földrajzi térben való megjelenését és természetességét agroökológiai tényezők limitálják. A precíziós mezőgazdaságban egyre nagyobb igény mutatkozik a földterületek minél részletesebb megismerésére. Ehhez elengedhetetlen az agroökológiai szemléletű minősítő rendszerek kidolgozása és alkalmazása. Kutatásom során a magyar szőlőtermőhelyi kataszter revízióját végeztem el. A rendszer több hiányosságot és számos szubjektív, a gazdák önbevallásán alapuló elemet tartalmaz. Emellett az agroökológiai szempontokon kívül ökonómiai tényezőket is figyelembe vesz. Célom a jelen rendszer alapján objektív, agroökológiai alapú, térinformatikai termőhelyminősítés a Tokaji borvidék területére. Ennek érdekében a szubjektív elemeket számítógépes modellezés által objektívvá tettem, valamint elhagytam az ökonómiai szempontokat. E munka során előálltak a számítógépes modell alapját képező térképi layerek. A kutatás hátralévő időszakában a

számítógépes modell összeállítására, majd annak segítségével a szőlőtermőhelyi alkalmassági térkép elkészítésére kerül sor.

### *Családi gazdaságok helye az termelési struktúrában*

*Dr. Nagyné Dr. Demeter Dóra*

*egyetemi docens, AVK Vidékfejlesztési és Tájgazdálkodási Intézet*

A kutatás a mezőgazdasági termeléssel foglalkozó családi gazdaságok termelési struktúrában elfoglalt valós pozícióját meghatározására, valamint a változásokat leíró folyamatok alapján a jövőbeli fejlődési lehetőségeiket feltárására irányult. Ez a gazdálkodói kör képes a versenyképes európai farmgazdálkodás alapjait biztosítani, továbbá a vidéki térségek gazdasági fejlődésének fontos motorja lehet. Ezért a kormányzat birtokpolitikai elképzelései középpontjában a kis- és középüzemek megerősítése, és a családi gazdaságokon alapuló termelési struktúra kialakítása áll. A vizsgálat egyik fő célkitűzése volt, hogy értékelő vizsgálat formájában, az a kormányzati beavatkozások eredményességét mérje. Továbbá a működési feltételek vizsgálatával a családi gazdaságok fejlődési lehetőségeit is meghatározza. A működési feltételekből két nagyobb területet kiemelve - földbirtok struktúra; külső források (hitel) bevonása- a térségi szintű jellemzők vizsgálatát sikerült elvégezni. Az eredmények várhatóan közvetlenül hasznosíthatóak a gazdálkodói kört érintő támogatások eredményességének méréséhez. A kutatás gyakorlati célja a gazdaságok életképességének meghatározása, a piaci értékesítési lehetőségek bővítésén, ellátási láncokba történő bekapcsolódásukon keresztül.

### *A gyermekekkel végzett tanulási tevékenységet befolyásoló nézetek feltárásának eszközei*

*Nagyné Klujber Márta*

*tanársegéd, PK Neveléstudományi Intézet*

A pedagógus kiemelt szerepet játszik a pedagógiai folyamat szempontjából. Sokoldalú tevékenységének megismerése számos kutatás témáját adja a huszadik század kezdeteitől (Falus, 2004; Sántha, 2006), amelyek egyik közös célja a pedagógus tevékenységének hatékonyságát, eredményességét meghatározó szempontok azonosítása. Mivel a nézetek „befolyásolják ítéleteinket, mások megítélését, s amelyeket felhasználunk döntéseink során” (Richardson, 1996. 103. o. idézi Dudás, 2006), megjelennek az új információk befogadásánál, a tudás kialakításánál (Sántha, 2006), így lényeges azok megismerése a pedagógiai munka eredményessége szempontjából is. Témájukat tekintve a kutatások érintették többek között a tanári tevékenység funkciójának, a pedagógus szerepének, a vezetés stílusának leírását, valamint a pedagógus személyiségének, jellemzőinek meghatározását, típusokba sorolását is. Az Új Nemzeti Kiválóság Program keretében végzett kutatás ezekhez kapcsolódva kíván a különböző pedagógiai színtereken pedagógiai tevékenységet végző szakemberek gyakorlati munkájáról alkotott nézeteinek feltárására alkalmas vizsgáló eszközt kialakítani, alapozva a témában kidolgozott tudományos kutatásokon alapuló módszerekre (Dudás, 2006, Szivák, 2002, 2003, Golnhofer-Nahalka, 2001, Horváth Futó, 2011, Trentinné, 2016, Trencsényi, 1988, Vámos, 2003). A kutatás céljainak megfelelően kidolgozásra kerülő kérdőív, valamint annak első, pedagógusjelöltek körében történt kipróbálása különösen a pedagógusszerepről való gondolkodásukra biztosít nagyobb rálátást.

## *Hazai és nemzetközi helyzetfeltárás az integráció és inklúzió témakörében, különös tekintettel a cerebrális parézissel élők helyzetére*

*Oravecz Adrienn*

*Neveléstudományi Doktori Iskola, III. évfolyam*

Az integráció kifejezést a fogyatékos személyek társadalmi beilleszkedésére használták. Az inklúzió fogalma a szociálpolitika területéről került át a hétköznapi szóhasználatba. A Salamancai tézisek kapcsán kap pedagógiai értelmet, az iskolát mindenkinek koncepciója kapcsán. Az integráció és inklúzió fogalma szoros kapcsolatban áll életminőség fogalmával, hiszen az integrációs mozgalmak célja az egyenlő esélyek biztosítása az élet különböző területein például az oktatásban, vagy a munkaerőpiacon. Rahman életminőség modellje nyolc fontos területet és ezek kölcsönhatását ismerteti. Az első terület a családi, baráti viszonyok, ezt követi az érzelmi jóllét területe, majd az egészség. A negyedik tényező a modellben az anyagi jóllét, a lokális közösséghez tartozás érzése az ötödik lényeges összetevője a modellnek. Az utolsó három alkotóeleme a modellnek a munka és aktivitás, személyes biztonság és a környezet minősége. Az cerebrális parézissel élő fiatal felnőttekkel készült interjúk során ezeket a területeket igyekeztem feltárni hazai és nemzetközi viszonylatban. A kutatás másik lényeges eszköze egy kérdőív pedagógusok és pedagógusjelöltek számára, hogy ők hogyan látják az integráció és inklúzió személyi és tárgyi feltételeit hazánkban a napi nevelői- oktatói munkájuk során.

## *A konformitás vizsgálata 10-12 éves gyermekek esetében*

*Orbán Ágnes*

*Tanító BA, IV. évfolyam*

Kutatásom a szociálpszichológia témakörébe tartozik, ami „azt vizsgálja, hogyan zajlanak le az emberi interakciók, és hogyan befolyásolja a társak tényleges vagy implikált jelenléte az emberek gondolatait, érzéseit, viselkedését vagy szándékait” (Forgas, 2004, 12). Szerettem volna többet megtudni a társas interakcióról, a gyermekek csoportos viselkedéséről. A társas befolyásolás mértékét vizsgáltam 10-12 éves gyermekeknél. Solomon Asch 1955-ös híres „vonalas” kísérletét ismételt meg az Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campusán. A vizsgálat megtévesztésen alapult. A gyermekek úgy tudták, egy látásvizsgálaton fognak részt venni, miközben valójában azt vizsgáltuk, mennyire engednek a csoport befolyásoló erejének. Kísérletem elvégzésével többet megtudtam arról, hogy mennyire konformizálódhatnak a tanulók. A konformitás a csoportbefolyásolás egyik legerőteljesebb és legközvetlenebb formája. „A konformitás a csoporttársak véleményéhez való elvtelen igazodás” (Crutchfield, 1955, 197), mely az emberek mindennapjaiban igencsak előforduló jelenség. Alapvetően a csoportokban való élet feltételezi azt az alkalmazkodást, azt a képességet, hogy elfogadjuk a csoportot és normáit, ezekhez alkalmazkodjunk. De annak mértékét, hogy a csoport tagjai mennyire hajlandóak megváltoztatni viselkedésüket, nézeteiket és attitűdjüket, hogy azok jobban illeszkedjenek a csoportéhoz, az egyes ember választja meg. Kíváncsi voltam, mennyire változtathatja meg a gyermek, a tanuló ítéletét a kortársak befolyása. Számos érdekes információt szereztem a vizsgálat során. A prepubertás korú gyermekek számára fontos, hogy egy adott csoport elfogadja őket. Bizonyos mértékben képesek az alkalmazkodásra és befolyásolhatók egy csoport hatására. Bár vizsgált mintám számát tekintve nem szabad általánosítható következtetéseket levonni, mégis sikerült megvizsgálni és demonstrálni a csoportnyomás mechanizmusát egy elég lényegtelennek

tűnő feladat kapcsán. Azzal, hogy lényegtelen a feladat, azt szeretném kifejezni, hogy nem egy fajsúlyosabb téma kapcsán kellett az alanyoknak eldönteniük, hogy a többség véleményével tartanak-e. Mégis megállapítható, hogy egy ilyen egyszerű és tét nélküli feladat esetében is 30,4 %-ban konformizálódtak a gyermekek.

### *A szervezeti kultúra és az önértékelés kapcsolata*

*Sönperger Richárd*

*Emberi erőforrások BA, III. évfolyam*

A kutatásom fő célkitűzése a szervezeti kultúra és a munkavállalók önértékelése közötti kapcsolatok vizsgálata volt. Az önértékelés és a szervezeti kultúra a mai HR szakma két kulcsdimenziója. Az önmagunkról való gondolkodás alapvetően befolyásolja, meghatározza iskolai, munkahelyi teljesítményünket és társas kapcsolatainkat. A szervezeti kultúra napjaink egyik kulcsfontosságú kutatási területe lett a közgazdasági tudományterületen, mivel a szervezeti kultúra hatással van a vállalatok hatékonyságára és ezen keresztül befolyásolja a vállalat jövedelmezőségét és versenyképességét. A kutatásommal egy ismeretlen részt mértem fel a két fogalom halmaza közötti metszetben. Célom egy olyan a gyakorlatban is felhasználható eredmény létrehozása, amellyel segíteni tudom a HR szakemberek munkáját. A kutatási eredmény segítségével hatékonyabb tudnak majd fejlesztési koncepciókat meghatározni és ezek koncepciók nagyban hozzájárulnak a szervezeteik produktívabb működéséhez. Az alapfeltételezések megfogalmazása után létrehoztam egy olyan kérdőívet, amelynek segítségével a céljaimat teljesíteni, valamint az alapfeltételezésemet igazolni vagy cáfolni tudtam. Összesen 234 fő töltötte ki a kérdőívet, tehát a kutatásom mintanagysága 234 fő választ foglalja magában. A vizsgálati minta bemutatása, elemzése során gyakoriságot számoltam. Továbbá még a primer kutatásom által nyert adatok feldolgozásához számtani átlag szerinti összehasonlítást, nem-paraméteres elemzést, klaszteranalízist, keresztábra-elemzést végeztem. A legfontosabb tudományos eredmények a szervezeti kultúra és a munkavállalói önértékelés közötti vizsgálata során születtek. Vizsgálati eredményeim szerint a szervezeti kultúra klán kultúra dimenziója és az önértékelés önbecsülési dimenziója, valamint az innováció-orientált kultúra és az énhatékonyság dimenziója között statisztikai kapcsolatot mutatható ki.

### *Fabula - Művészet és terápia*

*Sós Ildikó*

*Rajz- és vizuáliskultúra-tanár, Média, mozgókép- és kommunikációtanár*

A szabad kreativitás gyermekekből való kioltása manapság nagyon hamar bekövetkezhet, mely későbbi testi- lelki egészségükért is felelős. Kutatásomban olyan problémás és tehetséges óvodás korú gyermekek vettek részt, akik rajzaikkal élményeik feldolgozását jelekbe sűrítették, s meséik, képzeletviláguk által a megismerésen túl felszabadult, örömteli pillanatokat hoztak létre, emellett pedig jelentős fejlődésen mentek keresztül. Alkotásaik által ismerhettem meg őket, problémáikat, feldolgozatlan és boldogságot hordozó élményeiket. A játékos foglalkozások terápiás jellegükkel saját festészetemre is hatottak, ily mód kilépést eredményezve a korábbi zárt komponáltságból egy oldottabb festőiséget és szemléletváltást összegezve. Előadásomban egy problémás gyermek kimagasló fejlődésének eredményeit emelem ki, s mutatom be e kétféle szemszögből vizsgált művészetterápiát, mely végül egy közös a tanulást- fejlődést- művészeti gyógyítást megcélzó végpontba fut össze. Tanulmányomban megpróbálok rávilágítani a gyermekek művészeti nevelésének fontosságára, s igyekszem ezt a nyitott és

közvetlen szemléletet másoknak is átadni a részletes folyamatok, leírások, ábrázolások vizualizációjával.

### *A magyar szöcskegér (Sicista trizona trizona) hazai maradványpopulációinak kutatása bagolyköpet-analízis segítségével*

*Sosovicska Bernadett*

*Biológia BSc, III. évfolyam*

A magyar szöcskegér (*Sicista trizona trizona*) a leginkább veszélyeztetett hazai kisemlősfajunk. Hazánk területén jelenleg egyetlen állományát ismerjük a Borsodi-Mezőség területéről, viszont a 2000-es években még volt adata a Hernád-völgyből is. Kondor et al. (2015) 28 mintavételi helyről 23475 prédaállatot azonosítottak, azonban csak egy szöcskeegeret találtak. Az állat elterjedésének aktuális tisztázása segítségével lehet meghatározni a fajt érintő természetvédelmi intézkedések lokalitásait, mely a magyar szöcskegér fennmaradása szempontjából sürgető fontosságú. A kutatás fő célja a Hernád-völgyi állomány esetleges kipusztulásával vagy meglétével kapcsolatos kérdés tisztázása, illetve a Borsodi-Mezőségen lévő populációt érintő adatgyűjtés bagolyköpet-analízisre épülő vizsgálat segítségével. Munkánk során a Hernád-völgy hat településéről,- és a Borsodi-Mezőség periferiáján lévő két településéről származó bagolyköpetek feltárással folytattunk kisemlősfauisztikai kutatást. Eredményeink sajnos nem erősítik meg a magyar szöcskegér esetleges előfordulását a Hernád-völgyben, mivel az 1491 azonosított zsákmányállat között nem találtuk a faj maradványait. A jelenlegi adatok alapján arra lehet következtetni, hogy az utolsó hazai lokális kipusztulás a Hernád-völgyben történt meg. A Borsodi-Mezőség területéről származó 717 meghatározott táplálékállat közül egyik sem tartozott a keresett fajhoz, ez feltételezhetően a mintavételi helyek perifériális helyzete miatt van. Számos kutatás bizonyítja, hogy ezen tájegység központi részein él az utolsó stabil populációja a magyar szöcskegérnek.

### *Erdőlakó denevérek előfordulási sajátosságai az Északi-középhegységben*

*Szabadi Kriszta Lilla*

*Biológia BSc, III. évfolyam*

A hazánkban is előforduló denevérfajok jelentős része kötődik az erdei élőhelyekhez, ezért az egybefüggő őshonos fafajok alkotta erdőtestek kiemelkedően fontosak számukra. A terepi adatgyűjtések során akusztikai módszereket alkalmaztunk, mellyel egyrészt faunisztikai adatgyűjtést végeztünk, másrészt célunk volt a detektoros határozási módszerfejlesztés. Az Északi-középhegységben kijelölt mintavételi helyeken Pettersson D500X típusú denevérdetektorokat használtunk. A felvételeket Adobe Audition programban elemeztük. A nagyfülű denevér esetében 47 denevér hangját vizsgáltuk melyeknél 3 fő paramétert mértünk le: a kezdeti frekvenciát (ST), a végfrekvenciát (EF) illetve a legerősebb frekvenciát (PF). Létrehoztunk egy olyan adatbázist, mely a későbbiekben felhasználható a nagyfülű denevér akusztikai határozókulcsának fejlesztéséhez. A horgasszűrű denevér előfordulási adatainak bővítésénél 2013-óta végzett detektoros, hálózatos és vizuális megfigyelések adatait vetettünk össze, mely alapján azt az eredményt kaptuk, hogy a detektoros mintavételezés a faj térképezésének hatékony módszere lehet.



## *Egészséges függőség – A terepfutás mint szenvedélybetegség*

*Szmetana Balázs*

*Mozgóképkultúra és médiaismeret Tanár / Testnevelő tanár*

Kutatásom középpontjában a terepfutás áll. Egészen pontosan arra voltam kíváncsi, hogy a terepfutás jelentkezhet-e egyfajta szenvedélybetegségként? A témaválasztás kézenfekvő volt, hiszem magam is amatőr hosszú távú terepfutó vagyok, így nem okoz nehézséget számomra megérteni a terepfutók fejében zajló gondolatokat.

Dolgozatomat a témához kapcsolódó szakirodalmi áttekintéssel kezdtem, így többek között kitértem a futás élettani hatásaira, a futás anatómiájára, azon belül az optimális futómozgásra. Megvizsgáltam a lehetséges belső motivációkat, ami arra készíti a terepfutókat, hogy újra és újra futócipőt húzzanak, valamint kitértem a Runner's High érzésre is.

A szenvedélybetegségek alapos tanulmányozása során elhelyeztem a terepfutást a betegségek között, ami a nem szerrel kapcsolatos addikciókhoz, azaz a viselkedésfüggőségekhez, azon belül az igazságügyi következménnyel nem járó szenvedélybetegségekhez tartozik. Kutatásom során az elsődleges testedzésfüggőket vizsgáltam. Az elsődleges függők között megkülönböztetünk tényleges függőket és elkötelezett sportolókat. Utóbbi nem számít szenvedélybetegnek 'csak' szenvedéllyel hódol a terepfutásnak. A két kategória megkülönböztetésénél elsődleges szempont, hogy a testedzésfüggő tevékenységével káros hatással van magára és esetlegesen környezetére is.

Primer kutatásként kérdőíves felmérést végeztem, terepfutóversenyeken. Az eredmények torzítatlansága érdekében igyekeztem az ország minden pontján felmérést végezni. A válaszokat személyes megkérdezés útján gyűjtöttem be, mely lehetővé tette számomra a futókkal történő beszélgetést, így plusz információt szerezve tőlük. A felmérés jelenleg is tart, így konkrét vizsgálati eredmények még nem állnak rendelkezésemre, azonban az eddig eredmények alapján kijelenthető, hogy az általam vizsgált terepfutók nem tekinthetők szenvedélybetegnek, ők tevékenységüket elkötelezett sportolóként folytatják.

## *Az inváziós *Campylopus introflexus* (Hedw.) Brid. lombosmoha aktuális hazai elterjedése és aljzati preferenciája és inváziós potenciálját meghatározó főbb fiziológiai sajátosságai*

*Dr. Szűcs Péter*

*adjunktus, Biológiai Intézet*

Az újjövevény lombosmohafaj elterjedése kapcsán elsősorban a szerző arra kereste a választ, hogy a hazai őshonos és tájidegen élőhelyeink érintettsége felmerül-e, illetve ha igen, akkor milyen mértékben, valamint talajtani módszerekkel vizsgálta a taxon aljzati kötődését. Ennek megfelelően jelen kutatás előzményeként vizsgált összesen 150 hazai helyszínen csarabosokat, tőzegmohás átmeneti lápokot és tőzegmohalápokot, erdei- és feketefenyveseket, lucosokat, nyílt homokpusztagyepet, nyílt szilikátszikklagyepet és törmeléklejtőket, nyílt és zárt mészkerülő tölgyeseket, mészkerülő gyertyános-tölgyeseket, egyéb tájidegen lombos erdőket, nyitott bányafelületeket és egyéb élőhelyeket. Ezen élőhelyek közül az erdei- és feketefenyvesek, lucosok és a nyílt mészkerülő tölgyesek érintettsége eddig is ismert volt, a projekt során elsősorban az erdei- és feketefenyvesek, kisebb mértékben pedig a homokpusztagyepet és vörös tölgyesek relevanciáját sikerült megerősíteni. A fent felsorolt őshonos élőhelyek többsége egyelőre nem érintett a faj terjedésében, ami természetvédelmi szempontból öröndetes eredmény. A hazai elterjedését tekintve döntően a Dunántúlról ismertek korábbi előfordulásai, jelen kutatás során több ponton sikerült kimutatni nagyobb populációit a Nyírségből is. A Dunántúl és a Nyírség között fekvő tájegységekben nem lett azonosítva a faj, az alapján valamelyest újra érdemes gondolni a faj hazai expanziójának irányát és mértékét. Az aljzatminta vizsgálatok alapján arra következtethetünk, hogy hazai viszonylatban döntően savanyú talajú homokvidékek, kisebb mértékben különböző szervesanyag tartalmú, szintén savanyú erdei talajfelszínek lehetnek potenciális élőhelyei a mohának.

## *Farmakológiai ígéretes 4 hazai mohafaj in vitro mikroszaporítása*

*Tóth Boglárka*

*biológiai tanár - földrajztanár, V. évfolyam*

A növényvilág gazdag forrása a farmakológiai aktív biomolekuláknak, és a mohák a viszonylag kiaknázatlan taxont jelentenek. Ebből a szempontból a hazai mohák nagyon ígéretesek, mivel a 659 összefajból csak keveset tanulmányoztak részletesen. Ennek a projektnek az a célja, hogy a hazai mohafajok farmakológiai hatékony fajait felderítse rákellenes gyógyszerek és antibiotikumok potenciális biomolekula forrásaként. A kutatás során fontos lépés a bioaktivással rendelkező fajok taxonómiai azonosítása, a bioaktív komponensek izolálása és szerkezeti azonosítása, valamint azok hatásainak további részletes vizsgálata. 58 faj szűrővizsgálata után a legígéretesebb fajokat továbbtanulmányozzuk. A soron következő kutatások fenntarthatóságának biztosítása érdekében az in vitro mikropropagációs vizsgálatokba a hatóanyag szempontjából a legígéretesebb fajokat vonjuk be. Optimalizáltuk a *Brachythecium rutabulum*, *Oxyrrhynchium hians*, *Tortula muralis* és *Campylopus introflexus* felületi sterilizálását (10%-os  $\text{CaCl}_2\text{O}_2$  vagy 10% kereskedelmi forgalomban lévő *Domestos* használata). A kiválasztott mohafajokban meghatároztuk a megfelelő explantátum típusát (hajtáscsúcs vagy oldalhajtás), a szubsztrát ( $\frac{1}{2}$  MS szacharóz nélkül) optimalizálása megtörtént az in vitro szaporításhoz. Az optimális növekedés és morfogenezis elérése szempontjából a különböző kiválasztott mohafajok változatos explantátumait tanulmányoztuk különböző felületi

sterilizációs módszerek és eltérő táptalaj összetétel alkalmazása mellett (1 mg I-1 NAA/ 1 mg I-1 BA/ 1 mg I-1 2, 4 D/ 1 mg I-1 BA+ 0.1 mg I-1 NAA/ 2 mg I-1 BA/ 1 mg I-1 NAA). Az eltérő növényi hormonösszetétel függvényében új mohahajtások vagy protonéma fejlődés detektálása történt. Minden kiválasztott fajnál észleltünk növekedési választ az in vitro tenyésztés során.

### *A technológiai fejlődés hatása a munkaszervezésre - A Bosch vállalat példáján keresztül*

*Vágási Zsolt Bertalan*

*gazdaságinformatikus BA, IV. évfolyam*

Napjainkban a dinamikusan fejlődő technológia jelentősen érezteti hatását, hiszen az informatika mára mindenhol jelen van és életünk elengedhetetlen részévé vált. Nincs ez másként az egyes nagyvállalatoknál, mint az egr Robert Bosch Automotive Steering Kft-nél sem, ahol a kutatómunkámat végeztem. Itt olyan kérdésekre kerestem a választ, hogy a technológiai fejlődés hogyan változtatja meg a vállalat által létrehozott munkacsoportok kialakítását, mennyire befolyásolják az egyes új eszközök a csoportok munkáit, illetve magát a csoport létszámát. Kutattam, hogy milyen új szempontok jelentek meg és melyek a legmeghatározóbbak az egyes munkaszervezetek létrehozásánál, illetve ezekre mennyire tudnak figyelni az egyes munkacsoportok kialakításánál. A vizsgálataimat kiterjesztettem mind a fizikai, illetve a szellemi dolgozókra is, hisz az egr Robert Bosch Steering Kft-nél minden alkalmazott használ valamilyen technológiai eszközt a mindennapi munkavégzése során, legyen az egy fizikai munkás által használt mérőműszer vagy gép, míg a szellemi munkát végzők munkáját megkönnyítő vállalatirányítási rendszer az SAP.

### *Logika alapú tananyagfejlesztés: a szituációs játékok módszertana*

*Wiersumné Dr. Gyöngyösi Erika*

*Főiskolai docens, PK, Reáltudományok Intézete*

Kutatómunkámat már megkezdtem a Komplex Alapprogram Logika alapú iskolafejlesztő módszer munkacsoportjának tagjaként és folytattam az ösztöndíj elnyerése után. Kutatásom a szituációs játékok oktatásban betöltött szerepére fókuszál. Munkacsoportvezetőként a csoporttagokkal együtt kidolgoztuk az alsós tanítói kézikönyvet matematikából és ennek megírásában hasznosítani tudtam a kutatási eredményeimet. Választ keresünk arra a kérdésre, hogy a korai iskolaelhagyás mértékét hogyan lehet csökkenteni új módszertani elemek bevezetésével, amelyek segítségével a tanulás élményszerűvé válik és a tanulásra belső motiváció alakul ki. Olyan programot dolgozunk ki, amelynek segítségével leküzdhetők a hátrányok, és valódi fejlődés érhető el. A Logika alapú iskolafejlesztő módszer játékos, élményszerű módszereket integrál az oktatásba, amelyek segítségével a tanulók logikai, gondolkodási és problémamegoldó képessége fejleszthető. Ezt a célt, hogy a tanulók ne érezzék fárasztó, utálatos folyamatnak a tanulást, hanem találjanak benne örömet is, aktív tanulással kívánjuk elérni. Ezen átfogó kutatási projekt rám eső részében a szituációs játékok szerepével foglalkozom, hiszen ezek minden tantárgy tantervébe beilleszthetők, bármely témakörhöz kapcsolhatók. Erősségük, hogy nem igényelnek különleges eszközöket, de játékoságuknál fogva motiváló hatásukat, fejlesztik a kreatív gondolkodási képességeket, mindamelllett komoly ismeretelsajátításra is alkalmazhatók. Vállalásaim nagy része megvalósult. Előadást tartottam a debreceni 'Science on Stage' fesztiválon angol nyelven 2017. 06. 30-án, amely során olyan kollégákkal

ismerkedhettem meg, akik a további kutatómunkámhoz mutattak irányt. Részt vettem egy ciprusi tanulmányúton, ahol az általam kutatott módszer alapjainak ötletgazdájától tanulhattam és jelenleg közös cikken dolgozunk, mert publikálni szeretnénk az eddigi eredményeinket. Így minden vállalásom a tervek szerint teljesítem az ösztöndíjas időszak végéig.

### *Mohadiverzitás vizsgálatok Balaton községben*

*Zsólyom Dominika*

*Biológia Bsc, III. évfolyam*

Kutatásom témája Balaton község mohafldrájának és –diverzitásának vizsgálata. Magyarországon célzott vizsgálatok ebben a témában, csak Almásfüzitőn zajlottak. Emellett szórványos adatok vannak Budapestről, Barcsról és Sopronról. Kutatásomat 2017. szeptemberében kezdtem. Balaton belterületén belül a 35 gyűjtési pont véletlenszerűen került kiválasztásra. A gyűjtési helyek különböző élőhelyeket és mikrohabitatokat foglalnak magukba. A pontok kijelölése után, terepi gyűjtéseket végeztem. Helyszínenként 4 minta került begyűjtésre, így összesen 140 kapszula mintával dolgoztam. A terepi gyűjtést követően laboratóriumi mikroszkópos fajhatározást végeztem. Ehhez határozókönyveket, valamint sztereo- és fénymikroszkópot vettem segítségül. A kutatás keretén belül összesen 46 mohafaj került meghatározásra, ebből 2 májmoha, 44 pedig lombosmoha. A 2 májmoha a *Marchantia polymorpha* és a *Radula complanata*. A lombosmohák közül említésre méltó a *Cirriphyllum piliferum*, *Didymodon acutus*, *Hygroamblystegium varium*, *Orthotrichum cupulatum*, *Orthotrichum obtusifolium*, *Orthotrichum pumilum*, *Rhyncostegium murale*, *Syntrichia papillosa* és a *Tortula modica*. A kutatási eredmények jelentős hasonlóságokat mutatnak a közép-európai települések (pl.: Almásfüzitő, Belgrád, Ljubljana, Salzburg, stb.) eredményeivel. A legtöbb vizsgált településen, Balaton belterületén is lényegesen kevés – mindössze kettő – májmoha faj található, mivel a lakóövezetek, lakott területek, s ezek környezeti adottságai kevésbé alkalmasak a májmohák megtelepedésére. A fajlistámat összevetve, egy korábbi – Almásfüzitő mohafldrájával foglalkozó – kutatás eredményeivel, mindkét településen kimutatható a hazai viszonylatban is gyakori fajok jelenléte. Míg Almásfüzitőn 82, Balatonban összesen 46 faj került elő a vizsgálatok során. A két település fajlistája 41,1 %-os azonosságot mutat. A közös elemek mellett azonban mindkét településen (Balaton és Almásfüzitő) előfordulnak olyan fajok is, melyek csak az egyik községben jellemzőek.